

Cultura conscient per a un món en crisi

Publicat per [Interacció](#) [1] el 05/07/2025 - 15:42 | Última modificació: 30/03/2026 - 07:10

Podem parlar de drets culturals sense repensar el nostre model de vida?

En un món que normalitza la inconsciència com a mode de vida, posar consciència és un acte radical. Però, què vol dir exactament “posar consciència” quan parlem de cultura? Vol dir fer-se preguntes que sovint incomoden. Vol dir assumir que la cultura també forma part del problema —per les seves lògiques extractives, elitistes o inèrcies burocràtiques— i que, per tant, ha de formar part de la solució. I vol dir, sobretot, revisar el nostre lloc dins d'aquest sistema que posa en crisi el planeta i la vida col·lectiva.

Parlar de cultura conscient no és una metàfora amable, sinó una aposta incòmoda. És reconèixer la interdependència, les injustícies i els límits. És preguntar-se per què seguim programant activitats com si no estiguéssim en emergència climàtica. És qüestionar què vol dir “accés a la cultura” si no hi ha accés a l'aigua, a un habitatge digne o a una alimentació saludable. És observar pressupostos, imaginaris, aliances. I assumir responsabilitats.

Cultura conscient és aquella que s'atreveix a mirar el context amb radicalitat i, des d'aquí, actua. No es tracta només de programar, produir o exhibir: es tracta de fer-se càrrec de les condicions materials i simbòliques de vida. Fer cultura amb consciència ecosocial, amb arrelament territorial, amb compromís relacional i sentit de justícia. Pensar no només en què oferim, sinó en com, per a qui, amb quins recursos i amb quin impacte. No és una llista de bones intencions, sinó una pràctica exigent que desafia les rutines institucionals.

Aquesta mirada implica una altra manera de fer política cultural. Una que articula cultura, drets i sostenibilitat com a eixos inseparables. Que reconeix la diversitat de contextos i sabers, i actua contra les desigualtats. Que es vincula amb els llocs i les persones, fugint de l'homogeneïtzació i de la lògica del format replicable. Que no reproduïx l'explotació ni l'exclusió en nom de la creativitat. Que posa la imaginació al servei de la transformació, no només de la gestió. Aquest gir de mirada no és abstracte: és urgent, i ja ha començat.

Quan el 2019 Interacció publicava *Cultura conscient per a un món inconscient*, ho feia inspirant-se en instal·lacions artístiques que interpel·laven la crisi ecològica des de llenguatges diversos. La selecció acabava amb una cita de Greta Thunberg: “El món s'està despertant, tant si ens agrada com si no.” Sis anys després, podem dir que aquell despertar no ha estat lineal. La crisi s'agreuja, i moltes polítiques culturals continuen funcionant amb lògiques de creixement, centralisme i rendibilitat. Bones paraules no són suficients. Calen pràctiques transformadores. I és imprescindible reconèixer que aquest canvi tindrà costos: deixar de fer certes coses, redistribuir recursos, perdre privilegis ([Interacció, 2022](#) [2]).

Alguns municipis ja han començat a transitar aquest camí, sovint amb una combinació de pragmatisme i audàcia. La [Xarxa de Ciutats i Pobles cap a la Sostenibilitat](#) [3], impulsada per la Diputació de Barcelona, n'és un exemple: plans d'acció, seminaris pràctics, espais d'intercanvi que posen en circulació una altra manera d'entendre la cultura, des de la cura del territori i la responsabilitat compartida. Hi ha, a més, recursos que connecten experiències i comparteixen aprenentatges: des del banc de [Bones pràctiques de projectes culturals](#) [4] del CERC fins a la [base de dades de Cultura i sostenibilitat local](#) [5] de l'Agenda 21 per a la cultura. No són receptes, però sí brúixoles. Alimenten un ecosistema cultural més coherent i compromès. Un ecosistema que no vol créixer, sinó arrelar i contribuir a imaginar futurs vivibles: en plural, perquè no n'hi ha un de sol, ni serà igual per a tothom.

En paral·lel, la proposta d'Avantprojecte de llei de drets culturals presentada per la Generalitat ([Interacció, 2025](#) [6]) apunta un horitzó ambiciós: reconèixer legalment el dret a la identitat cultural, a l'accés equitatiu, a la participació, a l'educació artística i a la llibertat d'expressió. Però garantir drets no és només formular-los. Perquè siguin efectius, han de ser exigibles, tangibles, reals. No poden dependre de la voluntat política, sinó que han

d'esdevenir compromisos col·lectius. Des de l'àmbit municipal, el Pla CULTURA 311+ de la Diputació de Barcelona ([Interacció, 2024](#) [7]) ja mostra aquesta voluntat de passar a l'acció: portar la cultura als hospitals, als centres educatius, a la vida quotidiana. Donar suport als lideratges locals. Fer visible que la cultura pot transformar si es vincula a la vida. El repte, ara, és desplegar aquest potencial amb coherència, equitat i compromís.

Tot això ens obliga a mirar també cap a les desigualtats territorials, una de les ferides obertes de les polítiques culturals. La "Catalunya de dues velocitats" no és només una metàfora: és una realitat que condiona l'accés, el reconeixement i les oportunitats. Però més enllà de l'accés, cal parlar de legitimitat. Quines pràctiques es consideren cultura? Quins sabers es reconeixen? Quines expressions tenen veu i quines són desplaçades? La cultura conscient també és cultura reparadora. Una que posa en valor allò que sovint ha estat invisibilitzat.

I és aquí on una mirada interseccional esdevé imprescindible. Perquè les desigualtats no són fragmentades: s'encavalquen, es reforcen, es reproduïxen. De gènere, d'origen, de classe, de capacitats. Travessen les pràctiques culturals, els imaginaris i les polítiques públiques. Fer cultura conscient és fer cultura que escolta aquestes veus i les posa al centre. Nosaltres —tècnics, responsables municipals, agents culturals i comunitats locals— som també responsables d'aquesta escolta. Com ens recorden moltes propostes feministes i antiracistes, no es tracta només de redistribuir recursos, sinó de reconèixer i reparar exclusions històriques. Revisar qui programa, qui participa, qui decideix, i en quines condicions.

La Yapa, creació col·lectiva de La Aye a Culturopolis 2022

— una proposta que visibilitza la diversitat i l'accés cultural amb mirada interseccional | Arxiu ICUB

Mentrestant, el capitalisme cultural continua promovent ritmes accelerats, formats grans, expectatives de rendiment. Però cada cop més veus —des de l'ecofeminisme, la justícia climàtica, la salut mental, el treball comunitari— apunten cap a un gir radical: una altra manera de fer cultura no només és possible, sinó urgent. Una cultura que sàpiga escoltar, que reconegui els seus límits, que es vinculi amb el seu entorn.

política, reimaginar prioritats. No es tracta només de pensar en futurs sostenibles. Es tracta de construir presents més justos. Amb les persones, des del territori.

Queda una pregunta incòmoda: estem disposats a deixar de fer el que sabem fer? O seguirem omplint calendaris mentre el món es buida?

No tenim receptes, però sí preguntes incòmodes, conviccions que pesen i una responsabilitat col·lectiva que no podem esquivar. Si volem una cultura que transformi el món, haurem de començar per transformar la cultura. Com qui obre finestres en una sala tancada: perquè entri aire, i amb ell, una altra manera de respirar.

Referències

- Interacció. (2019, 5 de desembre). *Cultura conscient per a un món inconscient*. <https://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2019/cultura-conscient-mon-inconscient> [8]
- Interacció. (2021, 21 de juliol). *Cap a una nova generació de polítiques culturals basades en els drets*. <https://interaccio.diba.cat/blogs/2021/07/politiques-culturals-drets> [9]
- Interacció. (2022, 15 de febrer). *Cultura, medi ambient i emergència climàtica. Com actuar en l'àmbit de la gestió i les polítiques culturals locals*. <https://interaccio.diba.cat/blogs/2022/02/cultura-medi-ambient> [2]
- Interacció. (2024, 12 de desembre). *El diputat de Cultura, Pau Gonzàlez Val, ha presentat el Pla CULTURA 311+*. <https://interaccio.diba.cat/news/2024/12/cultura311> [7]
- Interacció. (2025, 17 d'abril). *Quan la cultura és un dret, no només una competència*. <https://interaccio.diba.cat/news/2025/04/dretsculturals-barbierin> [6]
- Interacció. (2025, 5 de juny). *Cultura en alerta, cultura en moviment*. <https://interaccio.diba.cat/news/2025/06/informe-anual-conca> [10]

Categories: Article

Categories: Articles i anàlisi

Etiquetes: drets culturals

Etiquetes: cultura i sostenibilitat

Etiquetes: polítiques culturals

Etiquetes: desenvolupament territorial

Etiquetes: desigualtats culturals

- [11]

URL d'origen: <https://interaccio.diba.cat/blogs/2025/06/cultura-conscient>

Enllaços:

- [1] <https://interaccio.diba.cat/members/interaccio>
- [2] <https://interaccio.diba.cat/blogs/2022/02/cultura-medi-ambient>
- [3] <https://www.diba.cat/ca/web/xarxasost>
- [4] <https://www.diba.cat/ca/web/cerc/bones-practiques>
- [5] <https://obs.agenda21culture.net/es>
- [6] <https://interaccio.diba.cat/news/2025/04/dretsculturals-barbierin>
- [7] <https://interaccio.diba.cat/news/2024/12/cultura311>
- [8] <https://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2019/cultura-conscient-mon-inconscient>
- [9] <https://interaccio.diba.cat/blogs/2021/07/politiques-culturals-drets>
- [10] <https://interaccio.diba.cat/news/2025/06/informe-anual-conca>
- [11] <https://interaccio.diba.cat/node/10066>